

teljem umetnosti. Ima pa še dva posebna tečaja: grafiko in fotografijo teoretičnega kot praktičnega znanja. Prihodnje leto pa se ustanovi še tečaj za slikanje na fresko (stud. slikar Ogrin) in kiparstvo (prof. akad. kipar Bernecker). Učiteljski zbor sestoji iz 12 najboljših znanih umetnikov in znanstvenikov. Vodja šole je znani akad. slikar Franjo Sterlé, ki je obenem tudi ustanovitelj te prepotrebne šole. V kuratoriju so zastopani sledeči gg. umetniki in znanstveniki: vseuč. arhitekt Plečnik, vladni svetnik in ravnatelj tehn. sr. šole Šubic, vseuč. prof. akad. slikar Sternen in prof. akad. kipar Repič. Vpisovanje za prihodnje šolsko leto se vrši koncem meseca septembra, in sicer samo osebno, ne pismeno! Pričetek je meseca oktobra. Natančnejši pogoji sprejemi bodo razvidni na šolski deski in pri portirju Finžgarju na tehn. srednji šoli. Vse drugo se bode pravočasno poročalo po časopisih.

— **Iz mestnega šolskega sveta.** O zadnji redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila dne 16. junija 1922, smo prejeli sledeče obvestilo: Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Poročila o kurenčilih: personalnih in dopustih izza zadnje upravne dobe vzemo se na znanje. Zapisnik zadnje seje z dne 25. aprila 1922 odobri se brez ugovora. Poročila o nadzorovanju zasebne dekliske osnovne in pa zasebn. dekliske meščanske šole v Lichtenhurničnem siročišču, I. mestne dekliske meščanske šole, IV. mestne deške osnovne šole, zasebne deške osnovne šole salezijske in I. mestne deške meščanske šole — vse za leto 1921/22 vzemo se na znanje in se višjemu šolskemu svetu predlože v končno odobrenje. Poročilo o razvoju in dosedanjih ureditvi centralnega šolskega vrta in pa ž njim združenega mladinskega igrišča za vse tukajšnje šole v trnovskem predmestju se vzame na znanje. Razpravlja in sklepa se o predlogih učiteljskega zbora mestne pomožne šole o preustroju te šole. Mestni magistrat je naprositi, naj na pristojnem mestu vnovič posreduje, da se za nameravani zgradbi II. mestne dekliske osnovne in III. mestne dekliske meščanske šole v Karol Kotnikovi ulici z ozirom na njih neodložljivost in zares nujno potrebo mestni občini dovoli najeti potrebni kredit. Mestni magistrat je naprositi, naj mladini iz zdravstveno-policijskih razlogov prepove ribolov in stikanje in brskanje po gnusnih kanalih v strugi Ljubljane. Ko se dajo na nekatera interna vprašanja pedagoške in gospodarske vsebine stvarna pojasnila, zaključni predsednik sejo.

— **Z ozirom na članek v Uč. Tov. št. 25** »Po vsej dravski dolini« se prosi, da blagovolite objaviti v Vašem listu nastopno: »Glasom potrdila uredništva »Napreja« z dne 21. junija t. l. št. 138 nazonjamo, da Viljem Neuner, bivši nadučitelj na Muti, ni niti pisec niti pošiljatelj članka v Napreju št. 123 (Šolske razmere v Marenbergu).« S spoštovanjem Viljem Neuner, naduč. v. p.

— **Zahvala.** Odbor podmladka »Rdečega križa« se najsrčneje zahvaljuje g. dr. M. Ambrožiču za strokovnjaška predavanja pri zdravstvenih kinematografskih predstavah v kino »Tivoli«. Ljubljanska ljudskošolska mladina, ki je prisostvovala tem predstavam, je sledila z velikim zanimanjem otroškemu razumu dostopnim izvajanjem g. dr. M. Ambrožiča. Odbor podmladka »Rdečega križa«.

— **Zahvala.** »Mariborsko slovensko žensko društvo« se je obrnilo svojčas do cenjenega učiteljstva vseh naših krajev na Štajerskem, Koroškem in v Prekmurju.

te i sve je to sramota i sve to izaziva neko negodovanje i sve to mora da izazove neki otpor. Otpor treba da izazove baš kod nas učitelja, koji smo »pioniri narodne prosvete«, stvaraoci uzdanice naše, stvaraoci naroda! Jest, baš kod nas! I taj otpor treba da je silan pokretač svih živih sila, što ih u nama ima, taj otpor treba da je stvaralac novih sila, svežih i čistih, koje će biti posvećene dobru naroda. Današnje je društvo pokvareno do temelja! Sloboda se dala sužnju, robu, koji slobodu ceniti ne zna, pa dala se i onomu, koji je zaslužio »kolac il konopac«! Državna vlast neka dade narodu sve što mu je potrebno za ekonomsko i kulturno razvijanje, a na školi je da dade zemlji poštenih ljudi, radinih i marljivih, prožetih istinskom ljubavi do rodene grude i zajedničke domovine, na školi je da stvori čoveka, koji će biti sluga i gospodar svoje zemlje. Ljude svesne svoje zadaće, ljude prožete državljanskom svijesti i pojmom, da je narod država i da je sreća pojedinca sreća i blagostanje zajednice, naroda, države! Stvarajmo i stvorimo takve ljude i stvorili smo — nov svet! A to je naš ideal, to je naš krajni cilj!

ju s prošnjo, da bi podprlo našo akcijo v prid »Otroške bolnice kraljice Marije« v Mariboru. Odziv na naš oklic je bil zelo lep. Zato izrekamo vsemu našemu vrlemu učiteljstvu našo priskočno zahvalo. Posebej se še zahvaljujemo šolskim vodstvom in učiteljstvu vseh mariborskih ljudskih in meščanskih šol, za krasno uspel »Mladinski koncert«, uprizerjen v korist otroške bolnice. Končno se obračamo do vseh šolskih vodstev, ki se še doslej niso odzvala, s prošnjo, da se čim prej odzovejo ter nam dopošljejo nabiralne pole. Šolske zbirke bomo pozneje posebej objavili. Vsak najmanjši dar je s hvaležnostjo sprejet. Odbor »Mariborskega slov. ženskega društva«.

— **Vpisovanje na državnem moškem učiteljskem v Mariboru** se vrši za one dijake, ki so dovršili IV. razred gimnazije ali realke ali pa nastavni razred meščanske šole, v soboto, dne 1. julija od 8.—12. ure za vse ostale učence pa šele 11. septembra t. l. — Ravnateljstvo.

Neodrešena domovina.

— **r. Kako varstvo pa imajo naše šole v neodrešeni domovini?** Tako se vprašamo nehoti, ko čitamo sledeča poročila: Beograd, 21. junija. Kakor je bilo v poročilu o seji ministrskega sveta omenjeno, se poročal zunanji minister dr. Ninčić, ki se je včeraj povrnil z Bleda, vladi o avdienci pri kralju. Zunanji minister je poročal ministrskemu svetu o izmenjavi misli s krono glede zaključne faze pogajanj z Italijo in je nadalje v svojem poročilu naglašal, kako je Italija koncem koncev odstopila od zahteve, da bi bile italijanske šole v naši kraljevini pod njenim nadzorstvom. Od te točke, ki je bila stavljena v konvencijo o italijanskem šolstvu na našem ozemlju, je Italija popolnoma odnehala. Večina italijanskih šol se — otvori po določenih konvencijah in po naši uvidevnosti, učitelje na italijanskih šolah imenuje naša šolska oblast. Italijanske šole stoji pod našo državno šolsko upravo. (Po poročilih beogradskih listov je Italija najprej zahtevala, da so italijanske šole pod neno šolsko upravo in da učiteljstvo imenuje italijanska vlada.)

— **r. Italijanske šole v kraljevini SHS.** Minister dr. Krstelj je dalje zelo obširno poročal o italijanskih šolah. Posebna konvencija vsebuje več točk o šolstvu. Po saintgermainski mirovni pogodbi v členu 8 je naša država obvezana dovoliti šole narodnim manjšinam, ni pa obvezana tem manjšinam dajati specijalnih strokovnih šol. Saintgermainška pogodba pa dovoljuje Italiji večje pravice v jezikovnopravnem oziru. Po tej pogodbi ima jugoslovanski državljani italijanske narodnosti ali kratko Italijani pravico, da vložijo pri oblastvih v naši državi prvi spis oziroma prvi akt in prvo vlogo v italijanskem jeziku. Po saintgermainski in deloma rapalski pogodbi so koncedirane osnovne državne šole za italijansko narodno manjšino. Italija pa skuša sedaj odnehati od državnih osnovnih šol in bi raje imela privatne osnovne šole za italijansko manjšino, toda brez reciprocitete. Dr. Krsteljevo poročilo je klub sprejel z zadovoljstvom na znanje, razvila pa se je daljša debata posebej glede šolskega vprašanja, glede katerega obstajalo še vedno težkoče. Demokratski klub je izrazil zahtevo, da morajo biti po predlogih ministra prosvete na šolah italijanske narodne manjšine v naši kraljevini učitelji naši državljani; da ministrstvo prosvete vodi nadzor nad temi šolami in da ima edinole ono pravico urejevati šolski pouk.

Vestnik učit. ženskih roč. del. in gospodinjstva.

»ŽENSKA ROČNA DELA IN UČITE-LJICE«.

(Piše: R. S.)

(Dalje.)

Število vzorcev mora seveda določiti učiteljica sama vpoštevaje krajevne razmere. Zadoštuje vobče, da se na vzorčnem traku nauči deklica raznih ubodov in se vglubi v to tehniko toliko, da zna posneti preproste vzorce na podlagi izdelkov slik, opisov. Tem vajam sledi izdelovanje raznih predmetov.

Še bolj nego pri kvackanju pogrešamo na šolah učnih pripomočkov in knjige za pletenje. Brez zvezkov, kjer bi si napisale deklice teorijo nogavice, raznih pletenih predmetov in vzorcev ni mogoče misliti povoljnih uspehov, oziroma izkoriščanja v šoli pridobljene znanosti v posolski dobi.

Pletenih čipk, kapic in jopic za najmanjše zemljane osnovna šola ne izdeluje več. (Mi smo jih izdelovale v 4. razr. osnovne šole.) Ti predmeti se morajo izde-

lati le iz zelo tanke niti in zahtevalo elastičnost zanj, katero zmore le roka po večletni vaji. Tudi nam izdelujejo tovarne premnogo takega blaga, ki tvori le nek okras v otrokovi opremi.

Stroji za pletenje nogavic se širijo po deželi, vendar more rabiti stroj za izdelovanje nogavic le kdor pozna teorijo po kateri je izdelati ta predmet.

Tudi svetovna vojna nas ni pripravila do tega, da bi nosili iz raznega blaga zašite nogavice kakor so se nosile v 10. stoletju. Saj imamo doma lan in volno, ki nam dajeta nit za nogavice. V Julijskih planinah pletejo moški pozimi nogavice, katere hodijo prodajati v milejšem letnem času. Pletenje je bilo v 16. in 17. stoletju sploh moško r. d. Uvedel (1564.) in širil ga je po Angleškem William Ridex. Naučil se je te tehnike na Španskem, odkoder je dobil Henrik VIII. v dar iz svile pletene hlače, ki so bile takrat predmet splošnega občudovanja. Koncem 16. stoletja so nosili po Angleškem že kmetije pletene nogavice. Od Anglije se je razširilo to ročno delo po Nemčiji, kjer so začetkom pletli najbolj hlače. Po drugih virih je bilo pletenje znano po Italiji že v 13. stoletju. Lahinje izvršujejo to tehniko še dandanes drugače nego severno evropski narodi. One drže nit v desni roki in jo mečejo pri vsaki zajmki na iglo, katero opirajo v pas. Samo severni kraji naše domovine pletejo po angleški nemški metodi. Južni kraji imajo svojo metodo (Istra, Dalmacija) ali pa taki izvršujejo pletenje kakor je to po Italiji običajno. To nam je dokaz, da se je pletlo pri nas že prej nego je začel pritiskati na naš

ministrstva za trgovino in industrijo za Slovenijo črtal in se je namesto njega ustavil predlanski znesek 300.000 kron, kar z ozirom na vsestransko draginjo šolskih potrebščin in za kritje učiteljskih plač nikakor ne zadostuje in je zaradi tega nadaljnji obstoj naših obrtno-nadaljevalnih in strokovnih šol resno ogrožen. Dalje prih.

—t Verbič: Blagoznanstvo za dvo-razredne trgovske šole. II. del. V kr. zalogi šolski knjig in učil je izšla knjiga Verbič: »Blagoznanstvo za dvorazredne trgovske šole«. II. del. Organsko blago. Prvi zvezek imenovane knjige vsebuje anorgansko blago, v drugem mu sledi organsko. Tudi to snov obdeluje pisatelj prav spretno. Najpoprejši pridejo na vrsto živila, in sicer rastlinska, za tem živalska, katerim sledijo poživila (dišave, narkotika, alkoholi) in toščice. Nadaljuje se z eterskimi olji, smolami in gumiji, potem sledijo organska barvila in strojila. Deveto poglavje obdeluje kožo in krzno, deseto vlakno in izdelke iz njih, sledijo organske surovine za strgarske in rezbarske izdelke, mirolilniško blago in stvarno kazalo.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po Vransko. Dne 10. in 15. t. m. se je uprizorila pri nas otroška igra s petjem »V kraljestvu palčkov«. Čisti dobiček je namenjen tukajšnji CM podružnici. Igra je lepa, a ima tudi svoje težkoče. Zahtevala je precej truda. A vkljub temu so jo otroci dobro uprizorili. Nekateri prizori so šli občinstvu naravnost do srca. Zatorej pa priručna hvala učitelstvu in vsem tistim, ki so pripomogli, da se je igra uprizorila. Po drugi igri so bili otroci bogato pogoščeni z različnim pecivom in pokalico. Vsem tistim gostoljubnim in dobrosrčnim gospodim in gospodam, topla zahvala. — I. U.

—po Proslava kraljeve poroke v Ro-gaški Slatini. Najbrže malokje je praznovala deca kraljevo poroko tako slovesno kot tukaj. Vsa zasluga za to proslavo gre marljivemu učitelstvu, osobito gospe in gđc. Glinškovi ter g. Predanu. Gđcna. Glinškova je v ta namen sestavila krasen igrokaz »Če srca govore...«, ki nas je naravnost očaral. Toliko ljubezni do vladajoče dinastije, do domovine, odrešene in neodrešene, do bratov Srbov, je izraženo v vzvišenih besedah, da je navdušenja in ginenosti jokalo marsikatero oko. Nadvse nas je ganil prizor, »ko moli kmetska obitelj ob zvo-nenju Zdrave Marije« za ljubljene kralja in kraljico. Krasne so bile deklaracije pred okusno okinčano sliko novoporočencev, katero sta stražila »Sokol« in »Navdušil nas je pozdrav »Kra-ljevski dvojici«, prisrčen je bil malček, ki se je laskal svoji »novi majčici«. »Mladi Jugosloven« je govoril res iz srca. Pesmi: »Slovenec, Srb, Hrvat« »Uspavanka«, »Samo ta-ko...«, »Slovenec sem!« je triglasni, de-loma celo četverglasni otroški zbor pod vodstvom g. Predana izvajal tako sigurno in precizno da smo kar strmeli. To doseči more le vztrajno, požrtvovalno delo. Nad vse uspešno prireditve je zaklju-čila himna »Bože pravde«. Vsem navzo-čim (bilo je veliko število gostov Srbov) ostane ta proslava v neminljivem spo-minu.

Književnost in umetnost.

JEDNA ANKETA O SRPSKO-HRVATSKIM ODNOSIMA.

(Srpski Književni Glasnik.)

(Nastavak.)

Dr. Ivo Tartalja (Split). »Ovaj spora-zum nije i ne može biti težak, ako se kao vrhovno načelo pretpostavi da ustav mo-ra svakako osigurati cjelinu države i nje-zino jedinstveno ustrojstvo, jaku central-nu vladu i parlamenat, nepodijeljenu državnu suverenost i isključivu zakonodav-nu, administrativnu i finansijsku vlast za sve poslove koji su općeg i zajedničkog državnog interesa, te da državna admi-nistracija mora biti poverjena kvalifikov-anom, sposobnom, poštenom i radinom činovništvu, koje će ovisiti od partajske pripadnosti i protekcije, već će biti odgo-vorno isključivo narodu i zakonu, isti-čući nada sve »avtoritet države.« »Ove pokrajine, koje bi bile samo administ-rativne česti jedne jedinstvene decentrali-sane države bez ikakvog državopravnog obilježja i vlasti, imale bi svoji pokrajinski sabor, poglavicu i upravu, koji bi vodili i riješavali sve poslove te ne bi bili općeg državnog interesa, imajući glede istih i zakonodavnu moć, naravno u granicama

ustava i opće državnih zakona, i stojeći pod nadzorom centralne državne uprave. Sa ovakvom podjelom rada u nutarnjoj državi, poštujući nacionalne osjetljivosti, tradicije, običaje, posebne kulturne, socialne, privredne, historičke i plemen-ske osebine, mogli bi se zadovoljiti svi njezini dijelovi i zajamčiti jedinstvenost države. Država bi bila jedinstvena, ali bi bila decentralisana sa širokim pokrajins-kim samoupravama.«

Dalje prih.

Naša gospodarska organizacija.

Žal tudi, da zapuščajemo radi tega naj-boljši moči meščanske šole in si iščejo kruha drugod. Žalostno je končno, da oblasti niti onih nečejo namestiti stalno, ki so si s trudom in stroški često na sta-ra leta pridobili potrebni izpitov in da njih prošnje že nad eno leto leže nekje pri birokratih. Tiste — pa bili v Ljublja-ni ali v Beogradu — naj »Straža« okrcane pa 3000 meščanskih učiteljev, ki jih je skrat iztresel iz rokava! D. H.

—g Članom Učiteljske samopomoči. V teh dneh ste prejeli položnice za 75. in 76. smrtni slučaj (Franc Fabjančič in M. J. Nerat) z nakazanimi zneski Din 4.50; zamudnikom se je prištel še zaostali dolg. Pri zakonskih parih dobi položnico samo eden z dvojnimi zneskom. Pristojbine za 75. in 76. smr. slučaj plačajo vsi člani, ki so bili sprejeti pred 14. aprilom 1922. (Datum sprejema je razviden iz sprejem-nega lista). Za morebitna pojasnila gle-de vplačevanja se obrnite na društvo, za odgovor pa priložite dopisnico ali znam-ko za 50 para. Prosimo točne rešitve še pred počitnicami!

—g Rezervni sklad. Prostovoljni or-ganizacijski davek — 1922. (Sklep uprav-nega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.) 11. izkaz, 85 Din: Učiteljsko na okraj. učit. konferenci v Krškem — v priznanje referentoma tov. Štupici in tov. Rojcu. Uradna konferenca krškega okra-ja se je namreč vršila v treh sekcijah v Mokronogu, Kostanjevici in v Krškem. Zneska 1. dveh sekcij sta bila izkazana. Zdravo, vrli tovariši in vrle tovarišice krškega okraja! 50 Din: Šolsko vodstvo — Radeče pri Zid. mostu: Darovali so 5 Din: Rant, Kolnik, Arnič, Šterk, Šterk-Jurca, Okorn, Rant, Razpotnik-Sever, Tavčar in Kavšek. 48 Din: Koz-jansko učiteljsko društvo. 30 Din: Uči-teljsko deške šole v Slov. Bistrici. 20 Din: Albina in Ivan Kocijančič — Ljub-ljana; šolsko vodstvo — St. Janž, Dolenj-sko. 18 Din: Šola — Mokronog. 15 Din: Šolsko vodstvo — Zidan most. 10 Din: Gudula Dragatinova — Koprivnica prt Rajhenburgu. — Današnji izkaz 248 Din. Prej izkazanih 7489 Din. Skupaj 7737 Din. — Vsem tovarišem in tovarišicam, ki ste dobre volje in vneti za dobro stvar, kličem navdušeni — Zdravo! Tovarišici Bebič Jakšetovi na Vranskem pa potr-jujem prejem 50 Din, koji znesek je bil izkazan v 6. izkazu t. l. Bravo, vrla to-varišica! Ivan Petrič, Ljubljana, VII., Ga-silska cesta 172.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ DRUŠTVO UČITELJIC, UČITE-LJIC ŽEN. ROČNIH DEL IN OTRO-SKIH VRTNARIC zboruje v Mariboru dne 2. julija ob 10. uri v telovadnici na šoli v Cankarjevi ulici po prej objavlje-nem dnevnem redu. Zborovanje se ne more vršiti 6. julija ker so učiteljice me-ščanskih šol zaradi vojnje v Zagreb za-držane. Zborujemo pa tudi 2. julija zato, da si učiteljice lahko ogledajo razstavo risb in ročnih del tamošnje meščanske in osnovne šole. Odbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKI IN SEVNIŠKI OKRAJ je zbo-rovalo 20. maja 1922 v Sevnici. Predsed-nik pozdravi zborovalce in se jim zahvali za številni obisk. Kot nov član je društvu pristopil tov. Pilgram Janko, ravnatelj meščanske šole v Brežicah. — Tov. pred-sednik se spominja tov. Josipa Korbana, učitelja v Artičah, ki je 25. marca t. l. po mučni bolezni legel v prerani grob. Da-lje se spominja tudi tov. M. Nerata, vpo-koleneza šolskega ravnatelja v Mariboru, ki je v začetku maja umrl istotam. V znak sožalja se dvignejo sozborovalci s sedežev in jima zakličejo: »Slava!« — V počastitev spomina tov. Korbana se je na-bralo 344 Din, kateri znesek se je izročil vdovi imenovanega tovariša. Nato se je prešlo k dnevnemu redu.

Društvene zadeve. 1. Tov. pred-sednik poroča o razpečevanju blokov za »Učiteljski konvikt«. Dosedaj se

je nabralo 230 Din. 2. Proslava dru-štvene 50letnice se preloži na po-znejši čas. 3. Za zborovanje »Stajer-ske Zveze« se izvolita kot delegata tov. Bohinc J. in Ravbar. 4. Za letošnje pokrajinsko skupščino se izvoli-ta kot delegata tov. Pečnik Jos. in Vadnal Fr. Kot namestnika tov. Čopič V. in Go-milšek Ljudmila. 5. Za II. drž. skup-ščino UJU v Sarajevu se določi tov. Vadnal Fr. — Ostali dopisi se vzamejo na znanje.

Predavanje. Tov. Čopič V. nam je predaval o temi: »Sedanje šolstvo in učitelji med narodom«. Pre-davatelj nam je v jedrnatih besedah ori-sal vedno bolj naraščajoči prepad med in-teligenco in narodom in posledice tega; zato je učiteljeva naloga, da stopi med narod kot posredovalec. K temu je pa po-trebna zadostna strokovna in splošna na-obrazba in to naj si učitelj pridobi na vse-učilščih. Pa tudi organizacije naj skrbijo za izpopolnitev izobrazbe svojih članov s tem, da izpopolnjujejo svoje okenrajne učiteljske knjižnice s temu primernimi znan-stvenimi deli. Glavna opora pri izvenšols-kem delu pa naj bo enotna in močna sta-novska organizacija, ki se naj zaveda svoje važne misije in naj ne bo filijalka kake politične stranke. — Predavanju so vsi zborovalci z zanimanjem sled